

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΩΝ ΜΑΚΑΡΙΣΜΩΝ

Σέ κάθε έποχή άντιστοιχεί καί ιδιαίτερος τύπος άνθρώπου, ό όποιος θά μπορεϊ ν' άνταποκρίνεται στίς άνάγκες καί στίς άπαιτήσεις της; Ό άνθρωπος, δηλαδή, τών σπηλαίων, τής αρχαιότητας, έλληνας ή ρωμαίος, ό άνθρωπος ό μεσαιωνικός, τής αναγεννήσεως, τής έποχής τών ανακαλύψεων καί του νέου κόσμου, του διαφωτισμού, του είκοστου αιώνα έπρεπε νά έχει συγκεκριμένες ιδιότητες καί συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ή νά αναπτύσσει ιδιαίτερες ικανότητες, γιά νά άντιμετωπίσει τά προβλήματα τής έποχής του; Ή ύπάρχει ένας τύπος άνθρώπου, ό όποιος, όπλισμένος μέ σταθερά χαρακτηριστικά, μπορεϊ προσαρμοζόμενος νά άντιμετωπίζει τό βάρος εκείνο τών συνθηκών καί "τό βάρος από τά μελλούμενα"; Κάτι πού θά ίσχυε, συνεπώς, καί γιά τόν άνθρωπο του 21ου αιώνα.

Περισσότερο από τίς "τυπολογίες" άνθρώπων καί έποχών εκείνο πού θά έπρεπε ίσως νά αναζητήσουμε θά ήταν μία ικανότητα προσαρμογής του άνθρώπου στίς έκάστοτε παρουσιαζόμενες συνθήκες, Γιατί αυτό θά τόν έκανε "άνθρωπο γιά όλες τίς έποχές", "παντός καιρού". Κάτι τέτοιο βέβαια δέν σημαίνει ότι όφείλει νά ζει σύμφωνα μέ τίς περιστάσεις καί τίς άπαιτήσεις τών έποχών. Μόλις σφίχτει νά άπεμπολεϊ κάθε είδους αρχές καί αξίες πού μέχρι τώρα τόν όδηγοΰσαν στή βιοτή του. Θα σήμαινε μάλλον ότι θά έπρεπε νά λαμβάνει υπόψη του τίς συνθήκες πού επικρατοΰν καί νά φέρεται αναλόγως. Καί ό όρος "έποχή" πού μπορεϊ νά ταυτίζεται μέ μία ιστορική περίοδο, αναφέρεται καί στίς έποχές του έτους κατά τίς όποιες ό άνθρωπος προσαρμόζεται, γιά νά μπορεϊ νά έπιβιώσει, στίς επικρατούσες καιρικές συνθήκες. Άπαιτείται λοιπόν, νά διαγνώσει κανείς σε ποιά έποχή ζει. Χειμώνα, άνοιξη,

καλοκαίρι, φθινόπωρο; Νά αναγνωρίσει δηλαδή τά σημεία τῶν καιρῶν ἐκεῖνα πού θά τόν βοηθήσουν νά φερθεῖ μέ τέτοιο τρόπο ἔτσι ὥστε νά ζήσει καί νά ἐπιζήσει.

Τό ἴδιο ἰσχύει προφανῶς, μέ μεταφορική σημασία, νά μπορεῖ ν' αναγνωρίζει κάποιος καί τά σημεία τῶν καιρῶν τοῦ 21ου αἰώνα ὥστε ν' ἀντεπεξέρχεται σέ ποικίλες περιστάσεις ζώντας σ' αὐτόν τόν αἰώνα. Δέν θά ἤθελα ὅμως σ' αὐτό τό ἄρθρο νά ἀπαριθμήσω ἕνα - ἕνα τά χαρακτηριστικά αὐτοῦ τοῦ αἰώνα καί αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ὅλοι λίγο πολύ τά γνωρίζουμε. Ἄλλωστε ὅσο καί νά διαφέρει ὁ νῦν αἰώνας ἀπό τούς προηγούμενους ἔχει πολλά τά κοινά μαζί τους. Καί κακά καί καλά, παρ' ὅλα ὅσα τοῦ καταμαρτυροῦν καί μιλᾶνε παρατηρώντας τή σημερινή πραγματικότητα γιά "θλιβερή κατάσταση τοῦ κόσμου". Πάντως εἴτε εὐχαριστημένοι εἴμαστε, εἴτε δυσαρεστημένοι ἀπ' αὐτόν, δέν γίνεται οὔτε νά ἐπιστρέψουμε πίσω σέ ἄλλες ἐποχές οὔτε καί νά τόν ἐπιστρέψουμε. Αὐτά μπορεῖ καί συμβαίνουν μόνο στόν κόσμο τῶν παιδιῶν πού ἐπικρατεῖ ἡ παντοδυναμία τῆς σκέψεως καί τῆς ἐπιθυμίας πού τά κάνει ὅλα δυνατά.

Ἐμεῖς πρέπει οὐσιαστικά νά ἀντιμετωπίζουμε τίς καταστάσεις οὔτε ὅπως θά ἔπρεπε νά εἶναι οὔτε ὅπως θά τίς θέλαμε ἀλλά ὅπως ἔρχονται. Χωρίς αὐτό νά σημαίνει ὅτι συμφωνοῦμε μέ ὅσα γίνονται καί ἀποδεχόμαστε *de facto* καταστάσεις. Ἀπαιτεῖται μία ἐνεργός κινητοποίηση καί προσπάθεια γιά ν' ἀλλάξουμε τόν κόσμο, νά τόν ἀπαλλάξουμε ἀπό τήν ἀσχήμια του, νά τόν μεταμορφώσουμε. Ποίος ὅμως τύπος ἀνθρώπου θ' ἀναλάβει ἕναν τέτοιο ἀγώνα;

Στό νοῦ μου ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος τῶν μακαρισμῶν. Γνωρίζουμε ὅλοι τόν τύπο ἀνθρώπου πού προβάλλει ὁ Ἰησοῦς στήν ἐπί τοῦ ὄρους ὁμιλία του (Ματθαίου 5, 1-12). Ἐκεῖ ὀνομάζει μακαρίους μία σειρά ἀνθρώπων πού σκέπτονται καί συμπεριφέρονται μ' ἕναν ὀρισμένο τρόπο. Εἶναι ἐκεῖνοι πού δέχτηκαν τήν προτροπή του νά ἀλλάξουν μυαλά, νοοτροπία, κοντολογίης νά μετα-νοήσουν. Νά σκεφτοῦν, νά

ξανασκεφτοῦν δηλαδή "μετά" ἀπό ὅλα ὅσα εἶδαν καί ἀντιλήφθηκαν, ὅτι συνέβη κάποια ἀλλαγὴ στὰ πράγματα τοῦ κόσμου κι ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού πρέπει νά σπεύσουν καί νά συνεχίσουν τὴν ἀλλαγὴ καί τὴ μεταμόρφωση στὸν ἑαυτό τους καί στὸν κόσμο. Μακάριοι ... Ὅχι ὅμως μὲ μία ἀρχαιοελληνικὴ ἔννοια στατικῆς μακαριότητος ἐκείνων πού γεύονται μία κατάσταση εὐτυχίας τετελεσμένης. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἔννοια μιᾶς δυναμικῆς μακαριότητος ὅπως ἀπαντᾶται στὴν ἐβραϊκὴ ρίζα τῆς λέξης πού προέρχεται ἀπὸ ρῆμα μὲ σημασίαν "τρέχω".

Ἔσεῖς, λοιπόν, πού νιώθετε τὸν ἑαυτό σας φτωχὸ μπροστὰ στό Θεό· ἐσεῖς πού πενθεῖτε, θλίβεσθε, δηλαδή, γιὰ τίς ἁμαρτίες σας καί τό κακό πού κυριαρχεῖ στὸν κόσμο· ἐσεῖς πού φέρεσθε μὲ πραότητα στοὺς ἄλλους· ἐσεῖς πού πεινᾶτε καί διψᾶτε γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ· ἐσεῖς πού δείχνετε ἔλεος στοὺς ἄλλους· ἐσεῖς πού ἔχετε καθαρὴ καρδιά· ἐσεῖς πού φέρνετε τὴν εἰρήνη στοὺς ἀνθρώπους· ἐσεῖς πού διώκεσθε γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, μὴ κάθεστε. Ἴτε, προχωρεῖτε, δράμετε στό δρόμο πού ἀνοίγεται μπροστὰ σας. Ἡ κατάστασή σας σᾶς ὠθεῖ νά κινηθεῖτε· παρασύρετε καί τοὺς ἄλλους. Ἦδη μετέχετε στὴ νέα κατάσταση πραγμάτων τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἔσεῖς ἀποτελεῖτε τὴ νέα τάξη· ἀφείστε τοὺς ἄλλους πού προβάλλουν τὴ νέα ἀ...ταξία. Τὸν ἀγῶνα σας αὐτό θά συνοδεύει ἡ γλυκεῖα ἀπαντοχὴ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, τῆς παρακλήσεως, τοῦ ἐλέους, τῆς φανερώσεως τοῦ Θεοῦ, τῆς υἰότητος. Δόσεις καί δωρήματα ἄνωθεν καταβαίνοντα ἀπὸ τὸν οὐράνιο Θεὸ Πατέρα, ἤδη ἀπὸ τώρα. Πιὸ αισιόδοξο μῆνυμα μέσα στὴ δυσκολία του δέν ἔχει προτείνει κανένας ἄλλος. Οἱ μακαρισμοὶ ἀποτελοῦν τὸν πυρῆνα μιᾶς νέας ἐνεργητικῆς ἀνθρωπολογίας πού ἀνοίγει νέους ὀρίζοντες στό περί ἀνθρώπου ἐρώτημα.

Θὰ ἀντεῖπει, ὅμως, κάποιος. Γιὰ τὸν 21ο αἰῶνα χρειάζεται ἓνας ἄλλος ἀνθρώπος. Ὅχι αὐτός πού περιορίζεται ἀπὸ θρησκευτικὲς δοξασίες καί πίστες καί πιθανόν εἶναι φανατικὰ προσκολλημένος σέ μεταφυσικὲς

ἀλήθειες. Ὁ 21ος αἰώνας χρειάζεται ἕναν ἄνθρωπο καθολικά ἀποδεκτό. Σ' αὐτό θά μπορούσε ν' ἀντιτείνει κάποιος τή φράση τοῦ Ἀντρέ Μαλρώ ὁ ὁποῖος εἶχε διατυπώσει λίγο καιρό πρὶν πεθάνει (+1976) τή γνώμη ὅτι "ὁ εἰκοστός πρῶτος αἰώνας θά εἶναι ὁ αἰώνας τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ἢ δέν θά ὑπάρχει καθόλου". Καί ὁ Μαλρώ δέν διακρινόταν ἀσφαλῶς, γιά τόν θρησκευτικό του φανατισμό. Δέν θά ἤθελα νά ἀναφερθῶ ἐπίσης σέ δημοσιεύματα τοῦ τύπου "Ὁ θεός ἐπιστρέφει" πού βλέπουν καθημερινά τό φῶς τῆς δημοσιότητας. Δέν εἶναι ἐκεῖ τό θέμα.

Γιά νά ὑπάρξει ὁ 21ος αἰώνας, νά λάβει, δηλαδή, σάρκα καί ὄστα καί ὑπόσταση καί νά μή περιγράψουμε ἤδη μέ τήν εἴσοδο του "τήν θλιβερή του κατάσταση" θά πρέπει ἡ ἀνθρωπότητα νά υἰοθετήσει τά χαρακτηριστικά τοῦ ἀνθρώπου τῶν μακαρισμῶν πού εἶναι τύπος καί ὑπογραμμός καί εἰσιτήριο εἰσόδου στό νέο αἰώνα.

Πολλοί ἀπό ἐμᾶς μπορεῖ νά ἔχουν ἀμφιβολίες γιά κάτι τέτοιο. Μήπως μερικοί, ἀπό τούς ἔντεκα μαθητές ὅταν συναντήθηκαν λίγο πρὶν τήν Ἀνάληψη τοῦ Ἰησοῦ στό ὄρος δέν ἐδίστασαν; Ὁ ἴδιος, ὅμως, μή λαμβάνοντας πολύ στά σοβαρά αὐτοῦ τοῦ τύπου τίς ἀμφιβολίες, τίς ἀντιπαρῆλθε λέγοντας καί σέ αὐτούς πού τόν προσκύνησαν καί σέ αὐτούς πού δίστασαν : "πηγαίετε λοιπόν καί κάνετε μαθητές μου ὅλα τά ἔθνη" (Ματθαίου 28, 16 κ.έ.).

Ἄς δεῖξουμε λοιπόν τό νέο τύπο ἀνθρώπου πού εἶναι ταυτόχρονα καί παλαιός τῶν ἡμερῶν. Ecce homo ! Νομίζω ὅτι θά εἶναι ὁ πιό κατάλληλος καί γιά τόν 21ο αἰώνα.